

3.6.2016

Ympäristöministeriölle

Ympäristösuojeluviranhaltijoiden lausunto luonnoksesta maa-aineslupahakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittelyn ohjeeksi (Dnro YM3/401/2016)

Ympäristönsuojeluviranhaltijat kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

On hienoa, että ministeriö on ehtinyt rakentaa ohjeistusta jo ennen lakimuutoksen voimaantuloa. Ympäristösuojeluviranhaltijat esittävät huolensa siitä, että tiiviissä aikataulussa tehdyt ympäristönsuojelulain muutokset eivät ole tuottaneet kovinkaan selkeää lainsäädäntöä. Ongelmaa pahentaa edelleen lainsäädännön lupa- ja valvontaviranomaisten toimintaresurssien vähentyminen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille tutumpia ovat yhteiskäsittelyssä sovellettavat lupaprosessin osat niiltä osin kuin sen sisältö tulee YSL:stä. Lähtökohtaisestihan -erikseen tai yhdessä- tuloksena on maa-ainesten ottoalueen ympäristöllisten epäkohtien hallintaprosessi.

Ohjeluonnoksessa on sivulla 5:

Erillisetkin lupahakemukset käsitellään kuitenkin yhdessä, jollei se erityisen syyn vuoksi olisi tarpeetonta. Erityisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että maa-aineslain mukaisella luvalla ja ympäristönsuojelulain mukaisella luvalla ei ole ajallista tai toiminnallista yhteyttä, vaikka ne koskisivat samalla toiminta-alueella toteutettavaa hanketta.

Ajallinen yhteys puuttuu esimerkiksi tilanteessa, jossa kyseessä on alun perin vain maa-aineslupaa vaativa hanke, mutta maa-aineksen oton aikana raaka-aine muuttuu siten, että on tarpeen hakea ympäristönsuojelulain mukaista lupaa murskaukseen. Tällöin maa-aineslain mukaisella luvalla on toimittu jo ennen kuin on tullut tarve hakea ympäristönsuojelulain mukaista lupaa.

Ihmettelemme, miksi lainsäädäntöön on jätetty takaportti olla siirtymättä yhteiskäsittelyyn (MAL 47a ... jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana). Ohjeistuksessa tulisi nähdäksemme korostaa selvästi yhteiskäsittelyn ensisijaisuutta. YSL:ssä on jo nyt säädetty 46 §:ssä eri toimintojen lupa-asioiden samanaikaisesta käsittelystä. Systematiikan kannalta on huono, jos saman lain sisällä on erilaisia soveltamiskynnyksiä ja sitä ei helpota, jos rinnalla pitää huomioida toisen lain (MAL) sisältö.

Edelleen pelkästään YSL:n sisälläkin liikuttaessa voi nousta esiin "käytännön" ongelmana, onko toiminnoilla sellainen yhteys, että ne olisi pakotettu toimimaan saman hallintopäätöksen alla, vai voiko samalla toiminta- ja vaikutusalueella toimia erilaisilla ja eri tasoilla luvilla tai ilmoituksilla aiheuttaen kuitenkin saman kaltaisia ympäristöllisiä riskejä ja päästöjä. Ohjeluonnoksessa on sivulla 6 esitetty tulkinta:

Luvilta voi puuttua myös toiminnallinen yhteys, vaikka kyse olisikin samanaikaisesta toiminnasta samalla alueella. Tällainen tilanne voi syntyä, jos esimerkiksi maa-ainesten otto paikalla järjestetään tietynlaisen kiviaineksen käsittelyä ja vastaanottoa. Tällöin alueella voidaan murskata ja välivarastoida muualta tuotua rakennushankkeesta tulevaa puhdasta kiviainesta, mikä vaatii ympäristönsuojelulain mukaisen luvan, mutta kyseinen toiminta ei välttämättä ole toiminnallisesti yhteydessä samalla alueella toteutettavaan maa-ainesten ottoon, johon riittää maa-aineslain mukainen lupa.

Tässä ohjeluonnoksen esimerkissä toiminnallisen yhteyden puuttuminen ei kuitenkaan huomioi, että näillä "erillisillä" toiminnoilla on todennäköisesti sama vaikutusalue. Haitankärsijöiden näkökulmasta on ymmärrettävää, että erillisistä toiminnoista johtuvat päästöt voivat kumuloidua, jolloin YSL 46 §:n ajatus pitäisi olla laajennettavissa saman toiminta-alueen sisällä, vaikka sääntely onkin jaettu nyt (edelleen) kahteen eri substanssilakiin.

Maa-ainesten ottoalueella pl. kauniin maisemakuvan kysymykset, on ympäristöllisinä kysymyksinä huomioitava lähtökohtaisesti samoja asioita niin MAL:ssa kuin YSL:ssä jatkossa siis myös toisiaan täydentäen. Maa-ainesten ottoalue on lähtökohtaisesti maantieteellisesti rajattu alue, johon ympäristöriskejä tai kuormitusta aiheuttavat toiminnot sijoittuvat. Ajatus, minkä YSL 46 § sisältää, on ainoa oikea. Toimintoja/toiminta-alueita tulee pystyä tarkastelemaan kokonaisuuksina. Liian väljät tulkinnat esimerkiksi ajallisten tai toiminnallisten yhteyksien olemassaolon puuttumisesta valitettavasti vähentävät viranomaisen mahdollisuutta hallita kokonaisuutta ja vaatia sen arvioimiseksi kokonaisuutta kuvaavia selvityksiä.

MAL ja YSL yhteiskäsittelykokonaisuuden lainsäädäntö on selvästi vielä kesken. Sen kehittämistä pitäisi ehdottomasti edelleen jatkaa sisällyttäen säätely yhteen lakiin (YSL) ja lupaan. Tärkeää on, että maa-aineslain lisäarvo, luonto- ja maisemanäkökohtien huomioimisesta sisältyy jatkossakin säätelyyn. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen roolia luonto- ja maisemakysymysten käsittelijänä tulee muutoinkin vahvistaa, ja sisällyttää YSL-lakiin enemmän luontoarvojen huomioimista.

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry:n puolesta,

Heli Jutila
puheenjohtaja

Kirsi Järvinen
sihteeri

Tiedoksi: Suomen Kuntaliitto

Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry on perustettu 1981 ja toimii ympäristönsuojelussa eri hallinnonaloilla työskentelevien henkilöiden yhdysiteenä järjestämällä kokous-, esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia sekä kursseja. Yhdistyksen tavoitteena on edistää ympäristönsuojelualalla toimivien ammatillista osaamista sekä tehdä ympäristönsuojelualaa tunnetuksi. Tällä hetkellä yhdistyksessä on jäseniä noin 220.